

منچا في ڪٽيڻ دنيا آخري

فراغي برڪتوڻ ڪفڊ ڏيري سنڌيري

II

ڪڪوراڻن ڪٽ ڊڊالمڻ

فرمان توهن ڊڊالم قرآن (تم توفى ڪل نفس ماڪست: سورة البقرة 281) ارتين ”ڪمڊين ڊسفرناڪنله بالنس
يقتله ڊجنيڪن باڪي تيف ۲ ڊيري ماسيغ ۲ ڪران اف ۲. يڃ اي ماسيغ ۲ ايت تله اوسهان (سنڌيري)، ۳ دانلاڪي فرمانن
(ووفيت ڪل نفس ماعملت: سورة الزمر 70) ارتين ”دان تيف ۲ ڊيري ماسيغ ۲ تله ڊسفرناڪن جنجي بالنس ڪران
اف ۲ يڃ اي (سنڌيري) تله ڪرچاڪن: ”دان قد تمغه لاءين فرمانن لاڪي (ولكل درجات مما عملوا: سورة الاحقاف
19) ارتين ”دان ناڪي سڪلنڻ تيف ۲ سٿورغ اڌاله تيفڪه ۲ بالنس مٿيڪوه (تيفڪه ۲) اف يڃ مرڪ تله ڪرچاڪن
(سنڌيري) .“

جاهه دان ساله: تيدق فاتوه جڪ اورغ لاءين يڃ مفرچاڪن
عمل ۲ ڪجنيڪن اتو منچاوهي عمل ۲ ڪجهانن، دان دي سنڌيري
تيدق برپواه دمڪين، ڪمڊين دي يڃ دافه بالنس بآيڪ ڊرفڊ
فرواتن ايت: دمڪين لاڪي تيدق فاتوه سڪالي ۲ جڪ اورغ
لاءين يڃ مفرچاڪن ڪجهانن دان دي سنڌيري تيدق، ڪمڊين
دي فول يڃ دافه بالنس سقسا ڪران فرواتن اورغ لاءين
ايت. الله تعالى هان برجنجي مفرچاڪن بالنس بآيڪ ڪفڊ
بارشيف يڃ مفرچاڪن بآيڪ، بڪيتو جوڪ جنجن تننغ
بالنس ڊ ڪرچ ۲ يڃ ڪجهانن

اوله زعب

آيه ۲ سامفام اين بايق ڊڊالمن قرآن. تنافي تيك
يقتله ڊيري اين مامداله باڪي منچوڪن بهوا تيف ۲ ڊيري
ايت ڊسفرناڪن بالنس يقتله ڊجنيڪن هپاله ڪران اف ۲
يڃ مرڪ سنڌيري تله ڪرچاڪن بوڪن ڪران اف يڃ اورغ
لاءين تله ڪرچاڪن - سماء يڃ ڪرچاڪن اوله اورغ لاءين ايت
ڊتوجوڪن اتوه دي، يعني سناڪي ڪنتي ڊرفڊ ڊيري سنڌيري
مفرچاڪن اتو (بهڪن افلاڪي جڪ) تيدق ڊتوجوڪن باڪين دمڪين
ايت. فنديقن منوره مفهوم آيه ۲ اين تيف ۲ سٿورغ اڌاله
ڊڪهنڊنڪن ڊيري سنڌيري مفرچاڪن عمان ۲ يڃ بآيڪ، بهاروله
ڊسفرناڪن باڪين بالنس ڪيڃان دمڪين فول هندقله ڊيري سنڌيري
جڪ مفرچاڪن عمل ۲ يڃ جاهه، بهارو اي ڊڪناڪن
بالنس سقسا يڃ سقادن دغن ڪجهانن ايت. مڪ تيدقله
اچي جڪ اورغ لاءين برپواه بآيڪ ڪرانان دان ڊيري سنڌيري
تيدق مفرچاڪن ملينڪن سبليڪن برپواه جاهه فول
- تيدقله اچي يڏمڪين ايت باڪي ممبري دي ڪلايڪن مريما
بالنس بآيڪ ايت بڪيتو فول تيدق تروف ڊ ڪوم ڪعاديلن
جڪ اورغ لاءين برپواه جاهه ڪرانان ڪمڊين دي فول يڃ
مريما بالنس جاهه ايت ڪجوالي جڪ اي بتول ۲ برشهه
(برساهه) ڊڊالم فڪرچان ايت.

ڊالم مقاله يڃفرتام ڊرفڊ رساله اين دهولو تله ڊسبوه فري
ڪكالهن دان گڪچيوآن يڃفراجدي ڊ اورغ ۲ دان بھسا يڃ تيدق
برڪتوڻ ڪفڊ ڊيري سنڌيري، اتو تيدق فرچاي اڪن ڪبولهن
ڊيري سنڌيري مريڪ سننياس برڪهنڊڪن فرتولن اورغ
دان سننياس تيرتاده ۲ ڪيران اڌ اورغ ماهو منولن، اتو ڪيران
ڪراجان اتو اورغ بسر ۲ ماهو ممبري بتتوان. مثال ڊ فڪرڪارا
دنيا جڪ هندق ماسوڪن اتق ڪسڪوله انگريس مڪ سننياساله
مريڪ ترهارف ۲ اڪن فرتولن ڪراجان سهاج اڪن ممبري
’سڪولرشيف‘ ڪفڊ اتق ايت. جڪ تيدق دافه ’سڪولرشيف‘
تيداله اوفاي فريڪ مبلنجاڪن، ڪران مريڪ مسڪين دان
سننياس مفاڪو مسڪين ايت دان مفاڪو تيدق تاهو براسها دان
تيدق ڦندي براختيار منچاري واغ سنڌيري اتو برجمه ۲ مفعولڪن
اتوه مبلنجاڪن سنڌيري اتق ۲ ايت ڪسڪوله: سبب ايت،
”تولفله!“ ڊڊ حال اورغ ۲ بھسا لاءين ولو فون مريڪ سنڌيري
تيدق برفلارجان تنافي دغن سھاسس داياڻ برڪيون ساپور،
برچوال ڪا يوافي، برچوال ايرناتو، مفايوه بيسڪل ڪريتا (ترايشا)،
برجمه بلنجا، برچيغ ماڪن مينوم، دافه مريڪ مھشتر اتق ۲

مريک کسکوله دغڻ بيلنجا مريک سنديري دان دغڻ ممبر نيٺ ۲
 فرکاران ولو دسکوله شسا مريک سنديري فون، بوکن "فري"
 سقرت دسکوله کيت ملايو. پدمکين اياله تراوتمان اوليه سبب
 مريک برکنتوغ کغد اوسها دان اختيار مريک سنديري دان فرجاي
 کغد کبوليهن ديري مريک سنديري، دان مالو ممتنا تولغ.
 دمکين فول جک هندق برنياک، اورغ کيت تباد برمودل
 دان تباد اوفاي منجاري مودل ولو مودل کچيل ۲ فون دغڻ اختيار
 سنديري؛ دان سنتياس مريک مفاکو تباد اوفاي اين؛ بهکن
 جک اد مودل فول مريک تباد اوفاي منجانکن فرنيکان ايت
 دغڻ جانن ۲ يغ بتول دان دغڻ چارا يفترا تور، سرت دغڻ امانه
 دان جيمه جرمة، سهفک منجافي کچيان دان دفرجاي اورغ.
 فد حال اورغ ۲ بشا لائين يفتادغ ساگي سهفکي کنکري اين
 دغڻ تباد ممفوياي سبارغ هرت دان ترکا دغ تباد ممفوياي واغ
 قدر سکلوقغ کوديس جواه دافه مريک براختيار منجاري واغ.
 بهکن دليه مريک نکري اين سميقن نکري يغ کاي دان سماوا
 فرکارا بوله جادي واغ، سهفک سمقه يفتدغي جانن اتفون بوله
 جادي واغ بلاک؛ سبب ابتوله مريک برکمفول راهي کسين. کمدين
 ستله دافه واغ مک دغڻ برجيمه دان بردکيه ۲ دکمفولکن مريک
 لالو مريک ميبوک کدي کچيل ۲. بارغکالي دکمفوغ ۲؛ دکيون ۲
 کته، اتو داوولو ۲. يفاخرن منجادي بسر دان ماجو هفک دافه
 مريک برفينده برکدي ديندر ۲ فول، کسداهنن سهفک فونو سکل
 بندر نکري ۲ ملايو اين اوله کدي دان فرنيکان مريک سهاج؛ دان
 سکل فاسر فون کچيل بسر فد کبا يقن تمغه، مريکاله جوک يغ
 ممکغ دان منوهين؛ سکلين ايت اياله تراوتمان اوليه سبب مريک
 قواة برکغ کغد کبوليهن ديري سنديري.

دمکينه سديکيه درفد چنتوه يغ مننجو فکن کماهن دان
 ککوراشن کيت درفد مريکيت دغڻ سبب مريک اد فراغي فرجاي
 کغد کبوليهن ديري سنديري دان قواة برکنتوغ کغد اختيار ديري
 سنديري، دان کيت تيدق. بهکن، داننارا اورغ کيت کرفکالين
 جاشکن هندق دافه برواة سقرت اورغ ۲ بشا لائين ايت. تنافي
 سهفکاکن کماهوان دان کاشين هندق برواة دمکين فون تيدق
 اد. فد حال کات بيدل ملايو "کالو هندق سربو داي، کالو
 تاهندق سربو داله." دان کات بيدل اورغفوتيه "بارغ دمان
 اد کماهوان دستيو اد جانن." تنافي تنتغ قواة کماهوان ايتفون
 ساتو لاگي صغه فراغي يغمليا يغ کيت ماسيه باق ککوراشن.
 مک سلاکي تيدق کيت او به سکلين اين دکنتي دغڻ فراسان
 دان فمنداغن هيدوف يغله باک، تيدقه اکن داو به الله حال
 کيت، ملينکن اکن ترشمه جوک ددالم کو يغ يفا د اين سلاکي
 کيت ککلکن صغه ۲ ککوراشن يفا فد ديري کيت سکارغ. کران
 اوندغ ۲ توغن دالم فرکارا مقوبه کادان مانسي سمد درفد
 تا باک کغد باک اتو سبالين، اداله سقرت يفتله دفرمانکنن دالم
 آية (ان الله لا يغير ما بقوم حتى يغيروا ما يأنفسهم: سورة الرعد 12)
 ارتين "بهوا سسگوهن الله تعالی تيدق اکن مقوبه اف ۲ کادان
 يفا فد سوات قوم سهفک مريک سنديري مقوبه اف ۲ کادان
 يفا فد ديري مريک." فرکارا اين اکن ديجاراکن دالم سوات

مقاله يفا بين دياوه تاجوه "اوندغ ۲ توغن فد کماهوان دان
 کمونديوران."

سديا معلوم بهوا يفتدکناکن "قوم" اتو "فتضا" ايت ترجادي
 درفد ديري ۲ توغکل؛ دان کادانن هپاله مفیکوه کيمان صغه
 کادان ديري ۲ توغکل يغ منجادي اغکوتان ايت. جک ديري ۲
 توغکل ايت نايک دان ماجو مک قوم اتو بشا ايت فون نايک
 دان ماجو، دان جک ديري ۲ توغکل ايت رنده دان کيفکالن
 تسجاي قوم اتو بشا ايت فون رنده دان کيفکالن، ولوفون اد
 برفوله ۲ اورغ راج برمهکوت ددالحن ۱؛ سبب ايت ماري کيت
 کمالی مرفسا کماهوان دان کچيان ديري ۲ يغ توغکل ايت
 سکالي لاگي.

کبا يقن درفد اورغ يغ بسر ۲ کچيانن دان حسان، دان بسر ۲
 درجتن دان نمائ دالم دنيا اين تله مقراوله کچيان، دان کچيان
 دان کچيان مريکيت اياله دغڻ جانن برکنتوغ کغد ديري مريک
 سنديري، دان دغڻ سبب کسگوهن مريک بکرج دان براوسها
 فد اف ۲ يغ مريک برواة. بوکنن سبب مريک اتو اورغ کاي
 اتو سبب مريک سنديري تله سديا کاي. کرفکالي ترجادي
 سئورغ فکرج يغ مسکين تنافي تنف برکنتوغ کغد ديري
 سنديري تله دافه مقاسن درفد اورغ کاي ۲ يفتاد ترکنل کران
 تباد براوسها سنديرين، هان برهارق کغد کچيان يغ سديا ايت
 سهاج ياييت بارغکالي فساک درفد اورغ لائين. مک جاديله
 سي مسکين ايت سبباک ۲ سولوه يغ مزراغي جانن دالم کلف؛
 دان سکل اورغ يغ هندق ملومني دي مندافه فندوان درفد
 سولوهتن ايت. دمکين جوک سکل اورغ يغ داتغ دلاکفن
 تورنمورن دان زمان برزمان تباد برکسداهن.

کاي ايت بوکنله شرط يغ تا بوله تيدق باکي منجافي کچيان،
 کچيانن دان کچيان. بهکن کادغ ۲ کاي ايت جادي سبب يغ
 مياوا کغد کيفکالن دان کمونديوران فول. منجاديکن کچيو،
 تباد برجاي، دان جاتوه ترجوموس کدالم گاوغ جاهه، جاهل
 دان بوده. کران اورغ يغ ميليقکي کچيان ايت بارغکالي
 برکنتوغ کغد کچيانن يفا د ايت سهاج؛ مک تباد اي براوسها
 براختيار مقيراکن باکي مسان يفا کنداغ. کمدين افيل تله
 هابيس کچيانن ايت دان هرت ۲ فون تله فونه دان تيمقس، مک
 برتوکرله حالن منجادي بوروق دان هينا، دان اي فون منجادي
 اورغ يغ کچيو، اتوله بالن اورغ يغ تيدق برکنتوغ کغد
 ديري سنديري، هان برکنتوغ کغد کچيان دان هرت فساک
 امق ناف سهاج؛

فراغي قواة برکنتوغ کغد ديري سنديري اين بوله تريبه
 دان ترشمه فد هاتي تيف ۲ سئورغ ديري توغکل دغڻ جانن
 بيراف فرکارا. ساتو درفدان اياله سئورغ ايت مستي تاجوه
 دان مهرهاتي دهواو اکن چنتوه اورغ يغ قواة بکرج، اورغ يغ
 برسگوه ۲ براوسها مفکونان سننوه ۲ تناک سنديري فد اف
 يفتدوانن، اورغ يغ همقس فوس ممواة سکل کران دغڻ
 برکنتوغ کغد داتي اوفان سنديري دان عقل اختيارن سنديري
 هفک برواة کچيان يغ چمرلغ دان منجادي چنتوه تولادن

کفد اورغلاين: دغن لاءين ۲ فرکتان، اياله اورغ يغ برواة دمکين ايت دغن تباد فردوليکن سوسه فايه دان تباد مغيراوکن رينتاغن، فتاغن، هالغن، دان کمالغن - سهفک سمفي مريک ميچافي درجه يغ تيفکي دان نام يغ واغي، دان ملايکن اورغ ۲ حيران دغن گمر مليه کيجانن ايت

مک اورغ ۲ بر عقل اصيل تله مليه اتو مختهوي چنوه يغ دمکين ايت بوليله تر بکيه همهن فول هندق برواة سمرت ايت: کران تيف ۲ مانسي يغيريکران وارس ميمغ کچندر وغنن سوک منوره جحق تولادن اورغ يغير صفة له دان حاي، دان سرت ايت اي برکتوغ کفد درين سندري جوک سهفک اي سندري چادي سمرت مريک يقد تولادنين ايت دان دافه ميچافي فول، اتو سکورغ ۲ مغمه ميري، کمليان يفته دچافي اوله مريکيت .

مک سبب ايتوله ددالم قران بر اولغ ۲ دفرمانکن توهن فد بيراف تمغه فرکتان يغير معني سمرت (لقد کان لکم في رسول الله أسوة حسنة لمن کان يرجو الله واليوم الآخر وذكر الله كثيرا: الاحزاب آية 21) ارتين: "تنتو سکالي فد رسول الله ايت اد سوات چنوه تولادن يغ باي باکي کاهو - باکي سياف ۲ يغير هارث اکن الله دان هاري کمدن دان يغ بايق ايت اکن الله" کران کهندق اکام اسلام اياله سفاي اورغ ۲ يغ مملوقن ايت مشکوه تولادن يقد تنجوقن اوله رسول الله فد سکل لاکو فراغيين دان فرجالن هيدوقن يغمليا. مک سفک هون دالم آيه ايت تادي هان دسوتکن خاص تنغ تولادن برکتان دغن هارن ۲ تر هادف الله دان هاري کمدن سهاج، تنافي تنغ تولادن کهدوقن دنيا اين فون تباد کورغ جوک اد فد رسول الله ايت: دان تاران تر ماسوقله جوک فراغي قواه برکتوغ کفد ديري سندري اين فد سکل حالغ دغن ملتقکن هارن هان کفد الله سمات ۲ تباد لاءين - يايت سوات فراغي يفاوه بات کلهياتن فد ديري رسول الله (ص) ايت مک کيت دسوره مولادني اکدي فد سکل اف جوا فرجالن يغمليا دان چنوهن يغ تيفکي بايک دنيا اتو آخرة .

کات شعير عرب:

فتشوهوا ان لم تکتونوا مثلهم * ان التشبه بالکرلم فلاح

ارتين: "جکلو کاهو تيدق اد سمرت اورغ مليا ۲ ايت مک سروف ايله سهاج مريکيت اوله کاهو، يعني تيروله اتو لاکو کيله ديري سروف دغن مريکيت: بهواسن منيرو دان منجوب، هندق چادي سروف دغن اورغ يغمليا ۲ ايت اياله کمنانن دان کيجانن جوک."

دسين سوات روايه فنديق دالم تواريح اسلام بارغکالي مناسبه ديري تمقتن:

فد سوات هاري سنورغ بودق بر نام عمرو بن سعيد (ماتين تاهون هجرة 70) تله ماسوق مفادف معاويه، يايت خليفه بني

اميه بقرت نام (بقتله بايک خليفه فد تاهون هجرة 40 ستمه درمفسن جواتن ايت در فد سيدنا علي بن ابي طالب) عمرو اين سودارا سفوفو کفد خليفه يزد بن معاوية دري سبله امنن دان کمدن اي تله ممکغ جواتن چادي کچنور مدينه فد ماس اي ماسوق مفادف معاوية يقد چريشاکن اين بقان سعيد بهارو ماتني دان عمرو سندري ماسه بودق لاکي ستمه اي ماسوق:

کات معاويه کفدان: "کفد سياف باف اغکو تله مواصيتکن اغکو، عي عمرو"

جواب عمرو: "باف ساي تله بروضة کفد ساي، بوکين مواصيتکن ساي کفد اورغ لاءين"

کات معاويه: "اف فرکاران يفته دوصيتکن اوله باف اغکو کفد اغکو ايت؟"

جواب عمرو: "اي تله وصيتکن کفد ساي سوره سمفیکن چاغله سکل سودارا ۲۱ مراس کهلانن اکدي لاءين در فد توه بدانن سهاج"

مک کات معاويه: "ابن سعيد اين تنتوله اکن چادي سنايک ۲ فکنتي کفد ايهن"

مکيله هاتي يغيره تيفکي ستياس برکتوغ کفد ديري سندري ولوفون ماس اي ماسيه بودق لاکي

کنايکن بودق ۲ دري ماس کچيلن فون لاکي سده اد نمقق فراسان هندق بر سندري دان برکتوغ کفد کبوليهن ديري سندري ايت جک اي سده مولاي تاهو برجالن اومقمان، اي سوک هندق برجالن سندري سهاج، تيدق اي سوک ددو کغ اتو دفکغ ۲ کن تاغنن کچوالي اصيل اي تله فنه مک کچندر وغن دمکين هندقله دکالکن سفاي اي توموه برتمبه قواه اصيل بودق ايت سر کلق. ادفون جک تيدق اد کلهياتن کچندر وغن دمکين ايت، سکياله دتانه دان دلایتهکن فد بودق ۲ ايت مثالن جک بودق ايت جاتوه يغ تباد فاره، مک تاوسهله دباغونکن، داميل، دکولسوق، دهوجوق دان سنايکن: ييارکنله هفک اي باغون سندري دان ديم در فد مناغيستن ايت سندري .

والحاصلن کيت ساغه ۲ له برحاجه مستي مقلانن فراغي برکتوغ کفد ديري سندري اين. مولاي دلایتهکن دري ماس بودق ۲ فون لاکي - مستي دياساکن تاهو ممبواه اف ۲ سندري، تاهو براوسها سندري، تاهو براختيار سندري، تاهو بر فیکر سندري، تاهو منيمغ سندري تاهو مموستن اف ۲ حال سندري، يهکن بر سندري دان مردیکا فد سکل حال يغير هو يغ دغن ديري سندري. مک جک فد اورغ يغ سده سر، يغ تيدق اد اتو يفته هيلغ در فد ان فراغي بر سندري دان صفة کسندرين ايت، کيت واجب مفاختيارکن دغن سکل داي اوفاي سفاي فراغي ايت هيدوق سمولا دان فوليه کمالی فدان: کران فادغن فراغي اين امه سر باکي ممنتو کماچوان ديري سنورغ دان سوات بلسا يقد چادي در فد کمفولن تيف ۲ سنورغ ايت.

(برسمبوغ دغن بهاکين III)